

olvasónak meg tudja magyarázni, hogy amit olvas, nem egyéb ámitó hazugságnál.

Okulva a fentiekből, a jövőben megfelelő könyvtárakat és jó könyvtárkezelőket kell biztosítani. A központi étkezőhelyiségekben nagyobb könyvtárakat kell létesíteni. Gondoskodni kell arról, hogy ezekből a könyvtárakból a más üdülőkhöz elhelyezett, de étkezni odajáró dolgozók is kölcsönözhessek könyvet. Ez azért is fontos, mert a kisebb üdülők könyvtárai kis állományuknál fogva gyakran nem elegendők az olvasók igényeinek kielégítésére. A kisebb telepeken el kell érni azt, hogy a könyvtár kötettszáma a beutaltak számának többszöröse legyen.

Az olvasók számát növelni kell. Ennek vizont elengedhetetlen feltétele, hogy a könyvtárakat kezelő kultúrfelelősöket, gondnokokat a nyaralási idény kezdete előtt rövid kiképzésben részesítsék. Tájékoztatni kell őket a könyvtárak nevelési feladatairól, a minimális kezelési technikáról. A könyvanyag összeállításánál figyelembe kell venni az olvasók összetételét. Az üdülőkhöz az ország minden részéből érkeznek beutaltak, akik az olvasottság különböző fokán állnak és ennél fogva igényük rendkívül változatos. Az idej tapasztalatok alapján ajánlatos a könyvtárakban elsősorban magyar és szovjet szépirodalmat küldeni, mert a beutaltak ezt keresik a legjobban. Ezzel szemben a nagyobb telepek és a köz-

ponti étkezőhelyiségek könyvtáraiban szükséges, hogy a legfontosabb politikai művek is feltétlenül meglegyenek.

Komoly alapot kell biztosítani a könyvpropagandának. Azok a helyes és bevált kezdeményezések, melyekről fentebb szóltam, még kevés helyen vannak meg, de mert megvannak és eredményesek, mindenütt megvalósíthatók. Rá kell térni a kiállítások és a könyvismertetőik fokozottabb alkalmazására. A járási könyvtáraknak gondoskodniuk kell a strandkönyvtárak felállításáról, legalább a nagyobb fürdőtelepeken. Ez a kérdés a járási székhelyeken feltétlenül megvalósítható. (A Balaton körül 5 járási székhely van!) Természetesen a részletkérdéseket — elsősorban a kölcsönzés mód-szereit — még ki kell dolgozni.

Ebben a cikkben csak a SZOT-hoz tartozó könyvtárakban szerzett tapasztalatokat dolgoztam fel, de az a véleményem, hogy a többi üdülőtelepek könyvtárügyét intéző szervek is levonhatják tanulságait. Az üdülőkönyvtárak ügyével jelentőségükhöz mérten kell foglalkozni. Pontos, megdöntött intézkedésekkel, jó könyvekkel biztosítani kell azt, hogy a Balaton mellett pihenő dolgozók még megelégedettebbek legyenek és ne csak az üdülés alatt, hanem az után is szeressék barátjukként a könyvet, a tudás forrását.

GASCHLER REZSŐ

Az új járási és függetlenített községi könyvtárosokkal tartott megbeszélés tapasztalatai

A Népkönyvtári Központ augusztus 3—7-ig egynapos gyakorlati munkát szervezett Budapesten az új járási és a függetlenített községi könyvtárosok részére. Az alaposabb munka érdekében egy napra 8—8 járási, illetve 15—18 községi könyvtáros jött fel Pestre. A könyvtárosok tájékoztatást kaptak a szervezeti kérdésekről, a statisztikai adatszolgáltatásról stb. és munkájukat érintő különböző kérdéseket tettek fel. A gyakorlati munka gerincét azonban az írásban és szóban adott válaszok és az ezeket követő vita alkotta, ami felölelte a könyvtári munka egész területét.

Ez az ötnapos gyakorlati munka számos értékes tapasztalattal járt. Néhány ezekből a tapasztalatokból:

1. A tanácsok egy része nemtörődömséggel kezeli még most is a könyvtár-

ügyet, figyelmen kívül hagyja az 1952. májusi minisztertanácsi határozatot. Így pl. a lenti járási tanács annak ellenére, hogy hónapokkal azelőtt tudta, hogy július elsejével járási könyvtár nyílik, egyáltalán nem gondoskodott helyiségről. A könyvtárossal küldött levelében azt írja, hogy nem tud semmi bizonyosat közölni a könyvtári munka megkezdésének időpontjáról. A levélből nem az derül ki, hogy saját intézményéről van szó, hanem mintegy közömbös harmadik beszél a járási könyvtárról. Hajdúhadházon a könyvtár egy eldugott, piszkos helyen van a könyvtáros közlése szerint. Bajóton a tanács ki akarja kapcsoltatni a villanyt a könyvtárból.

2. Egyes tanácsok nem nevezik ki idejében a könyvtárosokat, vagy sok helyen alacsonyabb fokozatba sorolják be őket,

mint amit a népművelési kormányzat biztosított. Lentiben pl. csak egy könyvtárost neveztek ki. Nem kapta meg kinevezését egy hónappal a pénzügyi fedezet biztosítása után sem a ráckevei, diósgyőri, tiszaföldvári, hosszúhetényi stb. könyvtáros. A nagybányai könyvtáros már szerencsésebb: fizetést kap, csak nem tudni milyen alapon, mert kinevezését nem kapta kézhez. A gyönki könyvtáros, Uszinger elvtársnő, négy évig végezte társadalmi munkában a könyvtárosi teendőket, kinevezése elé azonban nem tudni mi okból, akadályok gördültek. Ennek ellenére ma is ő vezeti a könyvtárat. A biharkeresztesi könyvtáros július 1. helyett augusztus 4-én kapta kézhez kinevezését, de augusztus 6-án már felmondását is kikézbcsítették. A békési könyvtáros az őt megillető 786 forintos fizetést csak azután kapta meg, hogy megfellebbezte 606 forintos besorolását. Csongrád megyében mindegyik községi könyvtáros alacsonyabb besorolást kapott. Pedig könyvtárosaink jó munkájukkal kiérdemlik, hogy a tanács minden téren támogassa őket.

3. A községi könyvtárosok között sok értékes munkaerő van, akik számításba jöhetnek járási, sőt megfelelő iskoláztság után megyei, könyvtárosi munkára is. Ilyen Rostás Lászlóné (Nagybajom), aki azt a propagandamódszert vezette be, hogy vasárnap délutánonként a kapu előtt üldögélőknek rövid felolvasást tart. Figyelemmel kíséri, hogyan teljesítik olvasói állampolgári kötelességeiket és az élenjáró dolgozókat a könyvtáron keresztül is népszerűsíti. Vető Györgyné (Kecel) júliusban is 1909 könyvet kölcsönzött, de szép eredményt ért el a másik két Bács megyei községi könyvtáros: Sántha Lászlóné (Fülöpszállás) és Czihák József (Izsák) is. Széphalmi Edit (Zalalövő) jó munkáját mutatja, hogy az 1953 áprilisában megnyílt könyvtár olvasóinak számát 265-re emelte. Eredményesen dolgozik az ökorítófülpösi könyvtáros, Hegedűs Gábor elvtárs, aki az utolsó három hónapban is mindig 1200 kötetet felül kölcsönzött. Ki kell még emelni Dán Gyuláné (Karácsond) és Erdélyi Béla (Tiszánána) munkáját, de még jó néhány olyan községi könyvtáros nevével lehetne felsorolni, akik komoly eredményt értek el. Vannak azonban olyan gyengén működő községi könyvtárak, mint a nagybányai, ahol mindössze 109 olvasó van és júniusban mindössze 235 a kölcsönzött kötetek száma. Ebben a gyenge eredményben szerepet játszik az is, hogy Tilibicski elvtárs könyvtárosi funkcióján kívül, kultúrötthonigazgató és mozigépész egy személyben.

4. A könyvtárosok gyakori változása és egyes tanácsok közömbössége miatt

nagy a könyvvesztés. A csanádi könyvtárból 700 könyv hiányzik, Mezőkovácsházán a volt községi anyagból (714 kötetből) 400 kötet. Tatán egy táncmulatság alkalmával betörték a könyvtárba, a hiányt még nem tudták felmérni. Az új járási és a függetlenített községi könyvtárosok egyik legfontosabb feladata az évek óta kintlevő könyvek visszaszerzése.

5. A könyvállomány mennyiségileg kielégítő lenne, de nem kielégítő az összetétele. Altalános a panasz, hogy kevés az ifjúsági irodalom és kevés példány van meg a magyar klasszikusok műveiből. A nagybajomi községi könyvtár 1196 kötetből mindössze harminc esik az ifjúsági irodalomra. Nagyobb gondot kell fordítani a községek könyvellátására, mert nem egy helyen a több kötetes műveknek csak a második vagy harmadik kötetet van meg. (Tömörkényben és Csanádon pl. a Honfoglalás II. köteté.)

A könyvtárak sajtóval való ellátottsága tarka képet mutat. Az izsáki könyvtár 14-féle újságot és folyóiratot kap, Battonya, Kapuvár, Szentgotthárd vagy semmit, vagy alig kap valami sajtót. »A Könyvtáros« általában jár a könyvtáraknak. A községi könyvtárosok szóvá tette, hogy a bibliográfiákat nem tudják használni, mert az azokban szereplő művek nincsenek meg a könyvtárban. Szeretnének olyan bibliográfiákat kapni, amelyeket használni tudnak. Lemaradás van különösen az új járási könyvtárakban a leltározással (a Hevesi Járási Könyvtárban még alig leltároztak be valamit).

Az új járási és a függetlenített községi könyvtárosokkal tartott megbeszélés tapasztalatai azt mutatják, hogy:

1. A megyei és járási könyvtáraknak a központi szervekkel egyetemben többet kell foglalkozniuk a községi könyvtárakkal és jobban kell szorgalmazni a könyvtárak megfelelő elhelyezését és a könyvtárosok kinevezését.
2. Az új járási könyvtárosok képzéséről sürgősen gondoskodni kell, mert itt a színvonal a feladatokhoz képest alacsony.
3. A függetlenített községi könyvtárosok komoly tartalékok jelentenek a járási, sőt megfelelő képzés után a megyei könyvtárak számára is.
4. Nagyobb figyelemmel kell kezelni községek könyvellátását.
5. Az új járási és a függetlenített községi könyvtárosokat munkábaállításukkor a megyei és a járási könyvtárakba be kell vinni, legalább egyheti gyakorlatra, ahol az elemi könyvtártechnikai és könyvtári ismereteket elsajátítják.

ROZSA GYÖRGY

a Népkönyvtári Központ szervezője